

Op-stap naar werk

16 juni 2011

Verwelkoming door Lieven Desmet - Promotor SIHO

Als promotor van het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs heet ik jullie van harte welkom op de lancering van de wegwijzer '**Op-stap naar werk**'.

De titel verwijst in de eerste plaats naar een **opstapje**. Volgens Van Dale *'iets wat helpt, een stap in de richting van iets belangrijks'*.

Werk is voor veel mensen belangrijk. Het biedt heel wat voordelen. Het geeft aanleiding tot financiële onafhankelijkheid, is een bron van sociale contacten. Het heeft ook een invloed op de maatschappelijke positie van de persoon en geeft kansen om vaardigheden en competenties te ontwikkelen en om de kennis en competenties opgedaan in de opleiding niet onbenut te laten.

Maar soms is een opstapje nodig. Veel schoolverlaters - zowel met als zonder beperking - vinden het niet altijd gemakkelijk om hun weg te vinden op de arbeidsmarkt. Vaak spoken er heel wat vragen door hun hoofd en ondervinden ze heel wat hindernissen.

Vanuit een inclusieve invalshoek richten we daarom deze brochure naar alle studenten. Veel tips en aanbevelingen zijn namelijk voor iedereen nuttig.

Daarnaast wordt in de brochure ook aandacht besteed aan het specifieke voor studenten met behoefte aan extra ondersteuning.

Uit cijfers blijkt immers dat de tewerkstellingsgraad van mensen met een beperking lager ligt dan die van de totale bevolking. Internationaal onderzoek toont aan dat dit verschil minder groot wordt wanneer studenten een diploma hoger onderwijs behalen, al is ook dan sprake van een lagere tewerkstellingsgraad. We kunnen op zijn minst zeggen dat het zonde is dat we het talent, de kennis en de competenties van deze mensen laten verloren gaan.

Daarnaast werd de behoefte aan deze specifieke aandacht gevoed door verhalen van studenten hoger onderwijs. Zij zijn bezorgd over hun latere werkkansen:

- Kan ik een job vinden met mijn beperking?
- Hoe leg ik mijn beperking uit aan een werkgever zonder mijn kansen te verknoeien?
- Moet ik alles vertellen over mijn beperking of zwijg ik beter?
- Hoe kan ik vooroordelen weerleggen?
- ...

We willen in de brochure deze studenten de boodschap geven dat er veel wel mogelijk is, hen tips geven, en hen de weg tonen naar mensen en diensten die hen kunnen ondersteunen.

In de tweede plaats duidt de titel '**op stap naar**' ook op het afleggen van een weg naar werk. Een weg die studenten niet alleen hoeven te bewandelen, maar waar o.a. onderwijsinstellingen hen kunnen bij ondersteunen.

Deze weg start eigenlijk al wanneer studenten worden geïnformeerd over de inhoud van een opleiding en de tewerkstellingsmogelijkheden. Zo worden er heel wat mogelijkheden open gehouden door niet langer afradingsgesprekken te doen, maar wel creatief te kijken naar oplossingen en een ruime blik te houden op het werkveld. We worden hierbij gesteund door het VN-verdrag voor gelijke rechten voor personen met een beperking.

Maar ook doorheen de opleiding en naar het einde van de opleiding toe zijn er heel wat zaken die onderwijsinstellingen kunnen doen om hun steentje bij te dragen zodat alle studenten in het latere werkveld gelijke kansen krijgen.

De brochure wil onderwijsinstellingen inspireren op deze weg die ze samen met de student bewandelen.

Door onderwijsinstellingen en studenten te informeren en tips te geven, hoopt het SIHO bij te dragen aan het bevorderen van werkkansen en carrièremogelijkheden van mensen met een beperking op de arbeidsmarkt.

We zijn dan ook fier om deze wegwijzer vandaag aan u te mogen presenteren en heten u van harte welkom.

Van de berg en de muis.

Of hoe organiseren we een goede transitie tussen (hoger) onderwijs en arbeidsmarkt?

Jos Wouters is stafmedewerker van het Gebruikersoverleg Handicap, Chronische Ziekte en Arbeid. Dit platform streeft naar een betere arbeidsmarktpositie van personen met een beperking.

De overgang van de hogeschool of universiteit naar de arbeidsmarkt is voor iedereen lastig en moeilijk. Studenten voelen zich als een kleine muis die de grote bergen over moet. Maar het feit dat ze in het hoger onderwijs afstuderen toont dat ze al een hoge berg overwonnen hebben.

In de eerste plaats kunnen een aantal **persoonlijke vaardigheden** (soft skills) de overgang naar de arbeidsmarkt faciliteren. We denken hierbij o.a. aan een positieve houding, op zoek gaan naar en erkenning van de eigen mogelijkheden en talenten en geduld en beroep doen op het sociale netwerk.

In de tweede plaats is er ook een **collectieve verantwoordelijkheid**. Werkgevers kunnen jobs afstemmen en aanpassen aan de talenten, mogelijkheden en beperking van de persoon (job carving). Daarnaast kunnen mensen beroep doen op bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen en ondersteunende dienstverlening.

Tot slot werden enkele aanbevelingen voor beleid en dienstverleners geformuleerd.

VRT: Een werkgever met oog voor diversiteit.

Marie-Paule Provost werkt op de Cel Diversiteit van de VRT als hoofd sociale dienstverlening en gelijke kansen.

Diversiteit staat hoog op de agenda van de VRT. Enerzijds speelt het een belangrijke rol in de beeldvorming. Anderzijds stimuleert het mediabedrijf ook diversiteit op de werkvloer. Het bedrijf focust hierbij op verschillende doelgroepen, waaronder mensen met een beperking.

De VRT onderneemt een aantal acties , waaronder:

- sensibiliserende activiteiten, workshops voor personeelsleden rond beperking, een persoon met een beperking laten meedraaien op de werkvloer voor een dag,... ;
- screening en optimaliseren van de toegankelijkheid van de gebouwen ;
- schoolstages expliciet openstellen voor studenten met een beperking ;
- voorbehouden plaats bij betaalde stageplaatsen voor persoon met een beperking of persoon van een etnisch culturele minderheid ;
- ondersteuning van werknemers met een beperking door peter/metersysteem en door de Cel Diversiteit, evenals door arbeidspostaanpassingen ;
- samen zoeken met werknemers die in de loop van hun tewerkstelling een beperking krijgen naar een jobinhoud op maat ;
- aanbod van een aantal redelijke aanpassingen zoals thuiswerk, waar mogelijk.

Vooraf aan de cultuur moet nog gewerkt worden. Het is een leerproces waarbij nog een lange weg te gaan is. Stap voor stap wil de VRT deze weg bewandelen.

Succesvolle werknemers delen hun verhaal

Tom Cobbaert is industrieel ingenieur en is zaakvoerder van de firma Ecoheating, gespecialiseerd in warmtepompen.

Nicole Van Waes is huisarts en werkt in het Wijkgezondheidscentrum De Sleep in Gent.

Tom en Nicole vertelden over hun ervaringen tijdens hun opleiding en hun zoektocht naar werk. Uit hun getuigenissen kunnen we enkele tips, aanbevelingen en aandachtspunten distilleren.

Tips voor onderwijsinstellingen en werkgevers:

- Wees bewust dat niet alle mensen een zichtbare beperking hebben.
- Geloof in de kennis en mogelijkheden van mensen met een beperking. Iedereen heeft sterktes en kwaliteiten. Ook mensen met een beperking kunnen een meerwaarde bieden in een job. Het gaat om een goede match tussen de persoon (met of zonder beperking) en de job.

- Ga er niet van uit dat iets niet mogelijk is, maar ga samen met de persoon op zoek naar creatieve oplossingen.
- Redelijke aanpassingen staan niet vast, maar moeten mee kunnen evolueren waar nodig.
- Zorg ervoor dat mensen met een beperking weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning.
- ...

Tips voor werkzoekenden:

- Geloof in jezelf en je mogelijkheden.
- Sta stil bij jezelf: waar ben ik goed in, wat lukt moeilijker?
- Sluit geen werkgevers uit omdat je denkt dat ze niet open staan voor diversiteit. Ook dat zijn vooroordelen.
- Leg bij je sollicitatie nadruk op je sterke punten, enthousiasme en motivatie voor de job.
- Bespreek mogelijke struikelblokken (en ondersteuning die helpt). Samen met de werkgever kan je zoeken naar creatieve oplossingen en alternatieven.
- Doe beroep op je sociale netwerk. Zij kunnen een grote steun vormen.
- ...

Accessing All Employment

Mary Quirke is assistant director van AHEAD (Association for Higher Education Access and Disability) in Ierland. AHEAD is een non-profit organisatie die volledige toegang en participatie van studenten met een beperking in het hoger onderwijs promoot. Daarnaast willen ze de werkperspectieven vergroten voor studenten met een beperking.

Mary Quirke vertelt over de activiteiten van AHEAD en het studeren met een beperking in Ierland. Daarnaast zoekt ze in op de overgang naar tewerkstelling.

Net als hun medestudenten kiezen studenten met een beperking voor een studie en carrière op basis van interesse, mogelijkheden en persoonlijkheid. Veel beroepen zijn mogelijk voor studenten met een beperking, bv. met behulp van redelijke aanpassingen zoals ondersteunende technologie. In het hoger onderwijs ondervinden deze studenten echter vaak nog barrières. Zo is er vaak beroepsgerelateerde bezorgdheid, bv. kan een vroedvrouw of verpleegkundige met een beperking veilig en effectief werken zonder supervisie? In de eerste plaats is het aan onderwijsinstellingen en werkgevers om te bekijken welke redelijke aanpassingen de persoon kunnen ondersteunen zodat hij veilig en effectief kan werken. Een 'needs assessment' kan helpen om de nodige redelijke aanpassingen te identificeren. Daarnaast is het belangrijk te bekijken wat iemand moet kunnen, zonder in te vullen op welke manier dit moet gebeuren. Bv. een verpleegkundige moet een patiënt veilig kunnen verplaatsen van bed naar rolstoel (en omgekeerd). Een verpleegkundige moet hierbij niet per se kunnen staan, buigen en de benen gebruiken voor evenwicht. Tot slot moeten we bewust worden dat een beperking ook een meerwaarde kan zijn, bv. een dove

verpleegkundige die liplaatst kan als enige communiceren met mensen aan een ventilatiemachine.

AHEAD ondersteunt ook afgestudeerden en werkgevers. Ze doen dit o.a. door:

- coaching van studenten, bv. rond hoe formuleren wat hun behoeften zijn om hun job te doen ;
- het aanbieden van betaalde stageplaatsen op de gewone arbeidsmarkt aan afgestudeerden met een beperking via het WAM-programma (Willing Able Mentoring) ;
- informatie, advies en ondersteuning voor werkgevers, bv. disability awareness, needs assessment, advies bij rekrutering en de praktijk op de werkvloer.

Op-stap naar werk

Het SIHO ontwikkelde samen met de Werkbank (het tewerkstellingsproject van de jongerendienst van de Katholieke Vereniging Gehandicapten) de brochure 'Op-stap naar werk'. Dit gebeurde met de medewerking van mensen uit het hoger onderwijs, het werkveld en de onderzoekswereld.

De brochure kwam er omdat het zonde is om zo veel talent, kennis en competenties verloren te laten gaan. Bovendien levert de juiste studie- en werkkeuze onmiskenbare voordelen op financieel en sociaal vlak, maar het leidt ook tot een positief zelfbeeld. Ook merkten zowel het SIHO als de Werkbank dat studenten met een beperking heel bezorgd zijn om hun latere werkkansen: vind ik later een job, hoe zal de werkgever reageren en hoe ontwijk ik vervelende vragen tijdens een sollicitatiegesprek?

De brochure geeft informatie aan onderwijsinstellingen en (oud-)studenten maar bevat ook veel interessante informatie voor stageplaatsen, werkgevers en ondersteunende diensten.

De brochure 'Op-stap naar werk' kan u terugvinden op de [website van het SIHO](#). U kan de papieren brochure ook bestellen via info@siho.be.

Het SIHO bedankt

... de sprekers voor hun boeiende inbreng.

... de aanwezigen om samen na te denken over de ondersteuning van studenten bij de overgang naar het werkveld.